

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: 2012/47

Dato: 08.10.2012

Bevaring av kjønnsceller for transseksuelle personer

Bioteknologinemnda ble våren 2012 kontaktet av Harry Benjamin ressurscenter (HBRS) om lagring av egne kjønnsceller i forkant av kjønnskorrigerende behandling. Representanter for HBRS ble invitert til nemndas møte 28. – 29.3.2012, og orienterte om sitt syn på lagring av kjønnsceller. Bioteknologinemnda har på to møter i 2012 vurdert spørsmålet om transseksuelle bør få et tilbud om å lagre egne kjønnsceller i forkant av kjønnskorrigerende behandling.

En samlet Bioteknologinemnd mener at transseksuelle bør få et tilbud om å lagre egne kjønnsceller før kjønnskorrigerende behandling iverksettes. Nemndas vurdering gjelder bare lagringen av kjønnsceller, selv om det er implisitt at kjønnscellene er tenkt brukt til senere reproduksjon med en partner. Hvis de lagrede kjønnscellene en gang skal benyttes til reproduksjon, forutsetter nemnda at det gjøres en standard psykososial vurdering av den transseksuelle og partneren på lik linje med andre par som søker assistert befruktning (jf. bioteknologilovens § 2-6).

Bakgrunn

Bioteknologinemnda ser det som selvsagt at ingen skal diskrimineres på grunn av sin legning eller kjønnsidentitet. Bioteknologiloven § 2-11 og § 2-17 regulerer lagring av kjønnsceller. Sæd kan lagres uten andre begrensninger enn at den ikke kan benyttes til reproduksjon etter avgivers død. Eggceller og eggstokkvev kan lagres *dersom en kvinne skal gjennomgå behandling som kan skade befruktningsdyktigheten*, og kjønnskorrigerende kirurgi må sies å falle inn under dette vilkåret. Rett til medisinsk behandling gjelder likt for transseksuelle som for alle andre personer, og det tilsier at transseksuelle bør få lagre sine kjønnsceller før behandling som kan redusere forplantningsevnen.

Transseksuelle personer har gjennom mange år møtt fordommer og diskriminering. I Norge, og flere andre land, stilles det som krav for en offisiell endring av kjønn i folkeregisteret at en reell kjønnskonnevertering (kastriering og annen kjønnskorrigerende kirurgi) er foretatt. Dette kravet er ikke nedfelt i lov, men baserer seg på sedvane ved folkeregisteret. Mange transseksuelle ønsker kjønnskorrigerende kirurgi for å bli mest mulig fysisk lik det ønskede kjønn, men slett ikke alle. Noen transseksuelle ønsker pass og andre offisielle dokumenter som anerkjenner deres psykologiske kjønn uten å måtte gjennomgå kastriering. Noen av disse kan føle seg tvunget til å følge det etablerte behandlingsløpet med kjønnskorrigerende kirurgi for å få aksept for sitt opplevde kjønn. Det har vært reist spørsmål om kravet om reell kjønnskonnevertering utgjør en form for tvangssterilisering av transseksuelle som er i strid med menneskerettighetene. Helse- og omsorgsdepartementet sendte 1.10.2012 et brev til Helse- og omsorgsdepartementet som tar opp dette

og andre problemstillinger i behandlingen av transseksuelle¹. Det er også bebudet et nytt lovforslag om diskriminering i 2013 som vil følge opp transseksuelles rettigheter. Bioteknologinemnda ser fram til en helhetlig debatt om transseksuelles rettigheter og behandling, inkludert retten til assistert befruktning.

Enkelte reproduksjonsstrategier krever medvirkning av en tredjeperson, for eksempel donor eller surrogatmor. I den grad transseksuelle er avhengig av en type assistert befruktning som er forbudt i Norge, bør også lagring av kjønnsceller avslås. Lagring bør avslås selv om loven kan bli endret i løpet av lagringstiden. Lagring bør derfor ikke tilbys før den reproduksjonsstrategien som er nødvendig for den aktuelle pasienten, er tillatt i Norge. Bioteknologinemnda er opptatt av at slik lagring av kjønnsceller ikke skal bidra til et ytterligere press i retning av å legalisere surrogati.

Basert på vurderingene over mener Bioteknologinemnda at transseksuelle bør få et tilbud om å lagre egne kjønnsceller før kjønnskorrigerende behandling iverksettes.

Hilsen

Lars Ødegård
Leder

Sissel Rogne
Direktør

Saksbehandler: Olve Moldestad, seniorrådgiver

¹ Helsedirektoratet. *Gjennomgang av behandlingstilbudet til transseksuelle og transpersoner*. 01.10.2012.